

formáját mutatja. Tömegek és erők pátosza viszi ezeket az arcvonásokat az objektív mintán

túlra és juttatja sajátos művészi mondanivalóhoz.

VINKLER LÁSZLÓ

U J K Ö N Y V E K

Nagy-Keletázsia. — Dai-To-A. Szerkesztette: Dr. vitéz Nagy Iván. — A Magyar-Nippon Társaság kiadása. Budapest, 1943. 8°, 168 l.

Vérben és vasban: a második, „nagy“ világháború lobogó lángjában egy új világ születik. Ennek az egész világra kiterjedő küzdelemnek két gyújtópontja van: az egyik az Európai Erőd, a másik Nagy-Keletázsia. — Ez a könyv a küzdelem ázsiai fókuszába visz el bennünket. A Csendes Óceán harci övezetébe. Ezt a távoli, sejtelmes, sók vonatkozásban előtünk érthetetlen idegen világot rajzolja meg mesteri ecsetvonásokkal.

Vitéz Nagy Iván avatott szerkesztői tolla e könyv keretében tíz orientálista tudós írásaiból formált egy egységes egészet, tömör, tudós és mégis érdekes, színes ismertetést, amelyet aktualitása, exotikus volta s különösen egyes részeinek filozófiai mélysége miatt alig tudunk a kezünkől letenni. Végig kell olvasnunk egyfolytában, hogy aztán nemcsökkenő érdeklődéssel újra meg újra elővegyük és elgondolkodjunk rajta.

A kötet írói közül kettő született japán: Suga Hiroo és Mitsui Takaharu báró. (A modern japán irodalom, illetőleg Japán közlekedésügye.) A többiek is mind Ázsia- és Japán-járt elismert szakemberek: Magnino Leó, római egyetemi tanár (Japán fejlődése).

Felvinczi Takáts Zoltán (Japán művészete), Hollósi Somogyi József (Nagy-Keletázsia), Vitéz Nagy Iván (Mandsukou), Mezey István (Shintoizmus, buddhizmus és kereszténység Japánban), Vitéz Németh Lajos: (Japán katonai helyzete). — A könyvet a magyar-japán kapcsolatok bőséges ismeretése egészíti ki. — A Belsőázsia magyar kutatóiról írt terjedelmes cikk (*Ligeti Lajostól*) nem illeszkedik bele szervesen a könyv anyagába. A Nagy Méda által fordított, egyébként hangulatos japán szerelmi versek is csak egy színfoltot képviselnek benne. El is maradhattak volna.

A könyv legizgalmasabb, legérdekfeszítőbb részei azok, amelyek a külön japáni lélek mibenlétét ismertetik, boncolgatják. Ezt a „japáni csodá“-t, amelyen nyugszik a Tenno országának világrengető ereje s minden elért és elérhető nagyszerű eredménye. A japáni lélek kialakítója a *shinto-életszemlélet*. Eszerint a világon csak egy lényeg van: a lélek. Minden, ami létezik, isteni lélek, akár élőlény, akár élettelen dolog. A tengerek, a szárazföldek, a növények, az állatok, az ember, a tárgyak mind-mind „kami“ azaz mennyei lélek. S maga a világ-mindenség a mennyei lélek isteni útja, azaz *Kami-nó Michi*, amely a lét kezdetleges alakjaiból önteremtés révén állandóan magasabbrendű formába igyekszik fejlődni.

Ez az egységes (*monista*) világszemlélet a japán népnél több mint nemzeti hagyomány. Egyenesen *faji örökség* ez, amely kitörölhetetlenül rányomja, rávési bélyegét minden japáni lélekre és egységesre alakítja azt ki. Ezen világszemlélettel egybeforrott hit szerint minden japán: szegény és gazdag, előkelő és közrendű egyetlen isteni östől, Amaterasu Omikamitól származik s ezért minden japán szentül meg van győződve, hogy az ő ereiben is az uralkodó család vére folyik. Minden japán rokona tehát minden japánnak és rokona a császárnak is. E hit szerint minden japán egyénileg a földön tevékenykedő isteni lélek s *a császár olyan isteni lélek, aki egyetlen egésszé egyesít minden japánt.* Ez a hit fejlesztette ki a nemzeti egységet és az istenség tisztelete, a közös világfelfogás: a *Kami-no Michi* a szellemi egységet. Ez a hit, ezek az eszmények már évszázadok, évezredek óta edzik, alakítják, újból és újból, ezerszer cseppfolyósítják, újból új és mégis azonos formákba öntik millió és millió japáni lelkét úgy, hogy *a hazafiúi és erkölcsi eszmény* birodalmát legyőzhetetlenné *Ez a japáni csoda.* Ez teszi a Tenno birodalmát tegyőzhetetlenné. Ez az európaiak előtt megfejthetetlen japáni jellem kulcsa.

A könyvet a Japánra vonatkozó, 1937—42. években magyar nyelven megjelent művek bibliográfiája, a Magyar-Nippon Társaság kiadványainak jegyzéke és a könyv munkatársairól írott tudományos értékelés egészíti ki és zárja le.

Sajnos, a könyv papíránya gyenge minőségű. A címlap Haranghy Jenő festőművész tervezése, izléses, csinos. Az ábrák közül (18 drb) egyik-másik művész

kivételű, de a térképes ábrázolás kívánnivalókat hagy maga után.

Mindent összevéve a könyv értékes és széleskörű érdeklődésre érdemes munka, melynek minden sorából a japán testvérnép iránti meleg szeretet árad.

MÁRTON GYÖRGY

Pusztai-Popovits József: Az északerdélyi román képzőművészet 1940—43. A magyar Nemzeti Szövetség kiadása, Pécs.

Az Északerdélyben maradt román képzőművészek a második bécsi döntés után teljesen visszahúzódtak műtermekbe. 1941-ben csak két *szobrász* vállalkozott kiállításra (*Carol Plesa* és *Arnold Chencinsky*). De a jég hamarosan megtört: 1942-ben négy, 1943-ban pedig már 8 festő állt a nyilvánosság elé, névszerint: *E. Cornea*, *R. Sorban*, *P. Abrudan*, *T. Harsia*, *A. D. Pop*, *A. Ursovici*, *V. Constantinescu*. E kiállításokat Kolozsvárott rendezték, mert itt laknak azok a román személyiségek, akik mecénásai a román képzőművészetnek. Elsősorban a volt munka és közjóléti miniszter, dr. Emil Hatieganu támogatta a művészeket és tette lehetővé, hogy műveiket reprodukciókban gazdag albumok ismertessék a román közönséggel. Maga az erdélyi magyar közönség is meleg érdeklődéssel viseltetik munkásságuk iránt, a hatóság is minden téren segítségükre volt. Dr. Felvinczi Takács Zoltán a kiállításuk megrendezésében látta el őket jótanácsokkal, a magyar sajtó pedig (még a budapesti is) a legnagyobb elismeréssel és megértéssel foglalkozott velük. Mindez bizonyosága annak, hogy belátó nemzetiségi politikánk következtében e mű-